

Наука -
школі

УДК 061.12:37]:
005.342:005.591.6

ВІД ІНЕРЦІЙНОЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ: КОНТЕКСТ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАПН УКРАЇНИ*

У статті йдеться про основне завдання освіти й освітньої науки, яка супроводжує її: глибоко усвідомлювати сутнісні характеристики сучасних процесів розвитку та на цій основі пропонувати відповідні освітні середовища і стратегії щодо формування інноваційної людини. Саме на всебічне та ефективне методологічне і наукове забезпечення розвитку інноваційної освіти й переорієнтовує свою діяльність Академія.

Обґрунтовано доцільність наявної Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Академії, а також розробки аналогічної програми з профільним Комітетом Парламенту в частині оновлення освітянського законодавства, модернізації державної політики у сфері освіти.

Акцентовано увагу на тих рішеннях, що має прийняти Академія в умовах прискорених змін та які будуть покладено в основу її системних змін, подальшої модернізації задля розвитку й піднесення національної освіти, українського суспільства, нації та кожного громадянина суверенної України зокрема. З метою їх здійснення окреслено взаємопов'язані завдання, над якими й працюватиме Академія.

Ключові слова: завдання освіти й освітньої науки, інноваційна освіта, методологія розвитку інноваційної освіти, стратегії формування інноваційної людини, рішення і перспективні завдання Академії.

**Василь
КРЕМЕНЬ**

Президент НАПН
України, академік
НАН і НАПН
України

Події останнього часу в Україні засвідчили, що **тенденції суспільного оновлення імперативно заявляють про себе, незважаючи на інерцію і супротив віджилого, консервативного, злочинного. Ключовим суб'єктом перетворень виступала і виступає освіта.**

Світ та окремі його регіони не стоять на місці,

*Доповідь на Загальних звітних зборах Академії 4 квітня 2014 р. „Про діяльність НАПН України у 2013 році та завдання на 2014 рік”.

а змінюються, модернізуються, часто докорінно, революційно і, що принципово, прискорено. Відтак, завдання освіти й супроводжувальної її освітньої науки, педагогіки і психології – глибоко усвідомлювати сутнісні характеристики сучасних процесів розвитку, їхніх напрямів і темпів, змісту й значущості, перспектив і невідворотності, і на цій основі пропонувати відповідні освітні серед-

овища та стратегії щодо формування інноваційної людини.

Потужним каталізатором інноваційного типу прогресу стала **глобалізація**. Посилюючи взаємодію, конкуренцію і змагальність, миттєво поширюючи прогресивні нововведення, глобалізація висуває *серйозні вимоги до освіти*, її ефективності, прогностичності, адекватності нинішнім і майбутнім викликам.

Для НАПН України звітний 2013 р. став роком, у якому здійснювалася подальша переорієнтація діяльності Академії на всебічне ефективне методологічне і наукове забезпечення розвитку інноваційної освіти. У зв'язку з цим намітилося результатне парадигмальне зрушення в роботі Академії, яке слід рішуче прискорити й активізувати.

Це проявилось у вимогах до пріоритетного звітування наукових колективів у термінах змісту дослідницьких результатів, а не у формі подання здобутків. Тобто безумовним імперативом утвердилось обґрунтування педагогічних і психологічних законів для фундаментальних наукових досліджень, закономірностей, принципів, тенденцій, теорій і концепцій, а для прикладних науково-дослідних робіт – створення на наукових засадах нових ефективних освітніх, навчальних, виховних технологій, методів, моделей, освітніх стандартів, програм, навчальних ресурсів тощо.

Кількість і обсяг опублікованих наукових матеріалів відтепер є важливими, однак *не головними*.

Запроваджується оцінка якості наукової і науково-технічної діяльності та наукової ефективності вчених на підставі реферування, індексації, цитування їхніх праць в авторитетних міжнародних і регіональних наукометричних базах даних, отримання фахових престижних премій, а також запитів і рекомендацій для впровадження в освітню практику на національному рівні.

Саме на таку оцінку зробленого, істотного посилення впливу освітніх досліджень на практичні пере-

творення орієнтує нова прагматична команда Міністерства освіти і науки України на чолі з міністром Сергієм Мироновичем Квітом. Цього очікує і профільний Комітет Верховної Ради України, очолюваний Лілією Михайлівною Гриневич, а загалом – нова влада країни та й суспільство в цілому.

З огляду на зазначене, слід наголосити на наступних **найважливіших здобутках учених**¹.

Загалом в Академії, за результатами наукових досліджень у 2013 р., опубліковано понад **3 тисячі праць**, у тому числі 109 монографій, 163 підручники і навчальні посібники, 140 наукових збірників, підготовлено 32 навчальні програми і концепції тощо. Функціонували 58 наукових періодичних видань. Проведено 168 науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів тощо. Установи академії взяли участь у п'яти міжнародних і національних виставкових заходах.

Учені Академії залучалися до розробки та експертизи нормативно-правових актів у сфері освіти: до Верховної Ради України надіслано пропозиції² до 26 законопроектів, матеріали до двох Парламентських слухань, 31 матеріал надано Кабінету Міністрів України та Міністерству освіти і науки України.

Міжвідомча рада з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні узгодила теми понад 200 докторських і близько 1,3 тисячі кандидатських дисертаційних досліджень.

Розвивається міжнародне партнерство, збільшується участь учених у міжнародних наукових заходах, проектах і програмах ЮНЕСКО, Європейської Комісії, Ради Європи, Європейського фонду підготовки, Британської ради в Україні,

¹ Детально і повно результати діяльності Академії викладено в опублікованому та представленому на сайті <http://naps.gov.ua/> Звіті за 2013 р. Окремі показники – у вірзах, див. С. 10-12.

² З ними, як і з іншими пропозиціями, знайомтеся у нашому журналі: 2013. – № 6. – С. 4-18.

Американських рад з міжнародної освіти, Канадського бюро міжнародної освіти та інших авторитетних міжнародних і зарубіжних організацій.

Академія ініціювала і нині координує в Україні трирічний проєкт *Програми Темпус* Європейського Союзу „Освіта для розвитку лідерства, інтелігентності та розкриття таланту”.

Наукові установи та окремі вчені Академії є визнаними експертами багатьох міжнародних організацій.

Зроблено чимало, але потрібно зробити ще більше й зробити якісно. Маємо істотно підвищити актуальність і результативність наукових досліджень, щоб гідно зустрічати зростаючі виклики сучасності, посилювати реальний інноваційний вплив на освіту, а, отже, і на все суспільство, включаючи об'єднання нації на основі національних і загальноцивілізаційних цінностей.

В обставинах прискорених змін Академія має пришвидшити темпи й поглибити зміст модернізації своєї діяльності, мобілізувати наявні організаційні, кадрові і фінансові ресурси для розробки якісних, конкурентоспроможних, затребуваних наукових досліджень.

Здійснити це можна за виконання певних **взаємопов'язаних завдань**. Серед них основними є такі.

Перше, це – **інформаційна складова наукових досліджень**. Критичний аналіз показує, що інформаційна ресурсна база досліджень із педагогічних і психологічних наук нерідко збіднена. Частина вчених Академії недостатньо спирається на кращі світові здобутки. Причини різні – від низької культури роботи в он-лайн режимі та елементарного незнання англійської мови до епізодичності міжнародної співпраці і небажання змінювати застарілі стереотипи. Тому нам потрібно активно залучати сучасну перспективну молодь. Керівники установ несуть персональну відповідальність за обізнаність їхніх колективів зі світовими досягненнями в освітньо-пе-

дагогічній і суміжних галузях, а також світовій науковій думці.

Глобалізація як визначальний „глобальний” чинник, крім низки серйозних впливів, про які вже не раз говорилося, спричинює ще одну парадимальну зміну. Вона полягає в стрімкому розвитку загальнопланетарного „колективного розуму”, „інтегрованого інтелекту”. Це означає, що найефективніші розробки з тієї чи іншої проблеми, зокрема освітянської, усе частіше здійснюються світовою, або хоча б потужною регіональною експертною спільнотою. Підстав сумніватися в якості таких колективних розробок немає. Зокрема, в теоретичній і практичній діяльності слід все більше орієнтуватися саме на такі фахові топ-досягнення чи то концептуального, чи то методичного, чи то іншого характеру. Це не значить, що їм слід протиставляти визначні індивідуальні напрацювання, у тому числі минулого.

Із нових документів щодо освіти це насамперед такі, як: Міжнародна стандартна класифікація освіти версій 2011 і 2013 рр. (у галузевій частині), принципи та інструменти Болонського процесу для вищої освіти (включаючи Стандарти й рекомендації щодо забезпечення якості), Копенгагенського процесу для професійної освіти і підготовки, Лісабонської стратегії для наукових досліджень. Це стосується й участі у різноманітних міжнародних оцінюваннях якості освіти, до деяких із них (наприклад, до потужної Програми міжнародного оцінювання учнів Організації економічного співробітництва та розвитку) Україна, на відміну від інших країн-партнерів цієї організації, не залучена взагалі.

Друге, що органічно пов'язане з першим, це – **інтернаціоналізація**. Сучасні дослідження потрібно виконувати у тісній взаємодії з партнерами і колегами зарубіжних країн, рішуче долаючи національний ізоляціонізм, особливо по відношенню до країн із передовою освітою. Слід краще демонструвати власні здо-

бутки, які мають бути презентовані на сайтах, подані англійською мовою або бути такої якості, щоб перекладалися, реферувалися англійською, викликали інтерес у світі. Потрібно досягати міжнародної кооперації та необхідної для цього міжнародної якості досліджень. Нагадаю, що за суттю і змістом наука об'єктивна, відтак інтернаціональна, а її найновіші здобутки насамперед подаються англійською мовою – мовою міжнародного спілкування, особливо в науці.

Третє, це – інновація, умовами якої є реалізація двох попередніх завдань. На зміну інерційній традиції має прийти інновація. Необхідно традиційно-інерційну освіту, надмірно обтяжену минулим, змінити на інноваційно-прогностичну, таку, що розуміє і передбачає майбутнє. За це на вчених Академії покладено особливу відповідальність перед українським суспільством, нацією. Адже в процесі світового розвитку відбувається систематичний перегляд і уточнення як методологій, теорій (включаючи термінологічно-поняттєвий апарат), так і реальної практики з огляду на її ефективність. Про це, зокрема, ішлося на академічному методологічному семінарі „Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації”³.

Наприклад, від Інституту проблем виховання, Інституту психології імені Г. С. Костюка, Інституту педагогіки, Інституту обдарованої дитини національна освіта чекає обґрунтованих пропозицій щодо освіти дітей раннього віку від 0 до 2 років, яким доведеться жити зовсім в інших, ніж сьогодні, соціально-культурних умовах, а від Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих та Університету менеджменту освіти – нових розробок щодо безперервної освіти дорослих. Потребують більшої уваги проблеми виховання, зокрема громадянського й патріотичного. Не відпрацьована належним чином концепція педагогіч-

ної освіти, яка недостатньо враховує передовий світовий досвід, натомість побудована переважно на досвіді минулого. Головне, що не задовольняє в цій концепції, – відсутність механізмів випереджувальної підготовки сучасного вчителя, викладача з урахуванням радикальних змін у способі передачі інформації в освіті, недостатня орієнтація педагога на особистість дитини тощо.

Або, скажімо, проблема переходу на 12-річну середню загальну освіту. Те, що за результатами Парламентських слухань, після майже десятилітньої планомірної напруженої роботи, в Україні було знищено перехід до нового змісту й 12-річного терміну навчання, негативно позначилося не лише на освіті, а й на розвитку українського суспільства зокрема. НАПН України не погоджувалася з таким рішенням, про що однозначно мною було заявлено у Верховній Раді. У нинішніх умовах нам необхідно передбачити, з одного боку, широкую роботу серед громадськості щодо доцільності 12-річної школи, а з іншого – як практично здійснити такий перехід за умови політичного рішення.

Постає також проблема нових педагогічних технологій. Наприклад, в останні десять років експертами Сполученого Королівства проголошено непотрібність навчання сучасних дітей писати звичайною ручкою, у США відмінено уроки каліграфії, констатовано відхід у минуле друкованих підручників і книжкових бібліотек. Натомість зазначається про накопичення інформації у віртуальних сховищах із легким, швидким і повним доступом до неї через пошукові

³ З основними його думками – знайомтеся за статтею І. Д. Бега та інтерв'ю з ним у цьому числі журналу на С.28.

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ АКАДЕМІЇ за 2013 р.

3-поміж „активу” Академії за відділеннями на-самперед слід зазначити таке.

ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

(академік-секретар *О. В. Сухомлинська*).

Поглиблено розуміння фундаменталізму та прикладних застосувань людиноцентризму в освіті. Саме криза у ставленні до людини стала однією з головних причин болючих революційних перетворень в українському суспільстві.

У 2013 р. уперше запропоновано проект Національної стандартної класифікації освіти. Це дало змогу на системних засадах осмислити загальну архітектуру національної освіти, обґрунтувати концептуальні пропозиції до оновлення статті 53 Конституції України, законопроектів „Про вищу освіту?”, „Про професійну освіту?”, „Про освіту?”.

Нові освітні теоретичні й технологічні можливості в реалізації компетентнісного підходу відкриває сформульований педагогічний закон зв'язку складності та самостійності в освіті.

Для забезпечення стратегічного планування та ефективного управління в освіті важливими є результати щодо закономірностей формування лідерського індивідуального та інституційного потенціалу в освітній сфері. На цій основі Академією реалізована програма навчання 60 ректорів і 50 проректорів вищих навчальних закладів з питань євроінтеграції в контексті Болонського процесу.

Досягнуто новий рівень осмислення ролі історичних надбань видатних українських педагогів Василя Олександровича Сухомлинського, Костянтина Дмитровича Ушинського, Антона Семеновича Макаренка.

Реалізовано заплановані заходи, активізовано вивчення і впровадження в освітню практику спадщини Тараса Григоровича Шевченка в контексті 200-ліття від дня його народження.

ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ФІЗІОЛОГІЇ ТА ДЕФЕКТОЛОГІЇ

(академік-секретар *С. Д. Максименко*).

З'ясовано психологічні закономірності самодетермінації особистості в освітньому просторі та особливості впливу соціально-психологічних практик на її життєконструювання.

Визначено принципи медіаосвіти і створення шкільних медіаосвітніх програм.

Апробовано психологічні засади становлення ціннісних орієнтацій дошкільників.

Практично апробовано зміст і науково-методичне забезпечення навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема в умовах інклюзивного навчання.

Експериментально перевірено науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і психолого-медико-педагогічних консультацій системи освіти.

Учені-психологи Академії надавали психологічну допомогу постраждалим під час революційних подій у Києві.

ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

(академік-секретар *О. І. Ляшенко*).

Теоретично обґрунтовано й методично забезпечено формування та оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів початкової школи.

Обґрунтовано теоретико-методологічні засади й методичні підходи до формування компетентностей в основній і старшій школах, інтеграції, структури та змісту природничо-наукової освіти в основній школі, фун-

системи, що вже давно збагнули діти, молодь.

Минулого не повернеш, нинішнє не зупиниш, а майбутнє наближається стрімко. Підростає покоління, не очікуючи допомоги з боку освітньої системи, на засадах самоосвіти і саморозвитку, з власної ініціативи тотально опановує нові способи споживання інформації. Учені Академії мають усе це своєчасно помічати, глибоко розуміти, обґрунтовано прогнозувати, оперативно реагувати на зміни. Адже шкільні стандарти і програми стабільно запізнюються. Сьогодні, мабуть, запізно навчати англомовним та інформаційним компетентностям у першому і другому класах, коли вже діти у перші роки життя можуть користуватися планшетами.

Четверте, це – імплементація кращих власних і світових здобутків. Академічні вчені повинні бути максимально обізнаними і впроваджувати краще. Наприклад, у провідних центрах вищої освіти – Лондоні, Парижі, Токіо, Хельсінкі й інших – усебічно підтримується процес об'єднання вищих навчальних закладів з метою їхнього укрупнення, інституційного піднесення. Для цього проводиться навчання керівного складу університетів, розробляються критерії і здійснюється оцінювання діяльності закладів. На рівні самих закладів реалізуються стратегії їхнього розвитку, зокрема шляхом мотивації до злиття. Можна було б і в Україні та її регіонах запропонувати комплексні програми оптимізації мережі

вищої школи – закладів III і IV рівнів акредитації, створивши потужні національні університети. Нагадаю, що на Загальних зборах НАПН України у листопаді 2012 р. було обгрунтовано реальне підвищення економічної ефективності освіти через оптимізацію мережі навчальних закладів, що актуально для нинішньої ситуації в країні.

П'яте, це – інвестування в людей. В Академії назріває серйозна криза покоління учених. Швидкі цивілізаційні зміни, старіння вчених, гальмування доступу молоді до активної наукової діяльності – усе це призводить до застою, збільшення відставання від сучасних процесів тощо. Без молоді зміни не обійтися. Її треба виявляти, формувати, підтримувати, давати дорогу. У зв'язку із цим пропоную за прикладом Британії розпочати рух за право підвідомчих установ мати насправді почесне звання „Інвестор в людей”, що передбачає системну роботу з персоналом наукових працівників. Потрібно проводити навчання майбутніх керівників, показувати їм перспективу зростання, дбати про передачу власної справи в руки надійно підготовлених учнів.

Відділення, наукові установи мають здійснювати добір і відбір кандидатів у члени Академії не за посадовою, а за професійною ознакою, на підставі продемонстрованого актуального нинішнього і прогнозованого вагомому внеску в розвиток педагогічної і психологічної науки, виходячи з того, що обрання

даменталізації освіти в старшій школі в умовах профільного навчання.

Розроблено засади відбору, структурування і реалізації змісту шкільної освіти в програмах, підручниках, навчальних і методичних посібниках на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно зорієнтованого підходів.

Запропоновано методики використання орієнтованих на Інтернет педагогічних технологій, види, форми і зміст інформаційно-комунікаційних ресурсів.

Створено Інтернет-середовище підтримки розвитку обдарованих дітей.

Визначено особливості організації і функціонування освітніх округів, державно-громадського управління, оцінювання загальноосвітніх навчальних закладів.

ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ І ОСВИТИ ДОРОСЛИХ (академік-секретар Н. Г. Ничкало).

Підготовлено методичні рекомендації щодо створення професійних стандартів на компетентнісній основі.

Розроблено вісім державних стандартів професійно-технічної освіти з інтегрованих і нових професій.

У професійно-технічних училищах апробовано контент-бібліотеку та 11 електронних підручників з використанням ІКТ-технологій.

Обгрунтовано закономірності підготовки кваліфікованих робітників для високотехнологічного виробництва.

Упроваджено концепцію професійної орієнтації молоді на робітничі професії, технології підготовки учнів до професійного самовизначення, проектування і реалізації професійної кар'єри.

До 36 розширено мережу центрів педагогічної майстерності* на базі навчальних закладів, підготовлено 14 комплектів методик психологічної та педагогічної діагностики педагогічних працівників.

Розроблено навчальні курси для підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних училищ.

*Про це докладніше у цьому числі журналу в інтерв'ю І. А. Зязюна – на С. 173.

ВІДДІЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВИТИ

(академік-секретар М. Б. Євтух).

З'ясовано низку тенденцій та особливостей розвитку провідних світових і національних інституцій вищої освіти, ролі автономії та врядування, дослідницько-інноваційної діяльності в досягненні конкурентоспроможності вищої школи.

Зокрема, в Європейському просторі вищої освіти виявлено тенденцію здійснення підготовки фахівців на всіх трьох його циклах (бакалаврському, магістерському, докторському) на основі досліджень, а також світову тенденцію поширення постдокторської освіти. Досліджено переорієнтацію місії сучасних університетів з ретрансляції й поширення знань на їх продукування. Сформульовано пропозиції стосовно розвитку дослідницько-інноваційної складової вітчизняних вищих навчальних закладів, відповідного їх укрупнення та концентрації, удосконалення фінансування.

Учені Академії брали активну участь у розробленні та експертизі законопроектів про вищу освіту.

Розвинуто теоретико-методологічну базу:

- національної рейтингової системи моніторингу якості та конкурентоздатності вищої освіти;
- проектування методів і засобів діагностики результатів освіти у вищих навчальних закладах на основі компетентнісного підходу;
- сучасного механізму ціноутворення як чинника ефективного державного замовлення й конкурентоздатної платної освітньої діяльності вищої школи.

ІННОВАЦІЙНІ ІНІЦІАТИВИ АКАДЕМІЇ

Перше. Як законодавчо визначена самоврядна наукова організація Академія може і має показати зразок стратегічного планування та розвитку. Зокрема, пропонує в стислі терміни розробити конкретну короткострокову Програму розвитку НАПН України до 2017 року. Для цього будуть вивчені пропозиції вчених Академії, а при президенті Академії утворена спеціальна робоча група, до складу якої ввійдуть ініціативні та інноваційні люди, для розроблення такого документа з подальшим його розглядом на Президії.

Стратегія розвитку Академії зокрема має передбачати доцільну оптимізацію і відповідні зміни як наукових відділів і лабораторій у межах наукових установ, так і самих цих установ з метою усунення дублювання і недостатньої продуктивності. Першочерговою має стати концентрація наукових сил на пріоритетних напрямках досліджень.

Нині інституційного підсилення потребують дослідження проблем дошкільної, профільної загальної середньої і професійної освіти та освіти дорослих, загальної теорії освіти і навчання (дидактики) та освітніх технологій, освітньої політики, управління та економіки в освіті, концентрації психологічних досліджень тощо. Крім того, упродовж найближчих трьох років у рамках міжнародного проекту ЄС в НАПН буде створено центр лідерства з метою розвитку лідерського індивідуального й інституційного потенціалу закладів освіти, насамперед вищої.

Підвідомчі наукові установи мають продемонструвати власну здатність до розвитку на основі інноваційних інституційних стратегій на найближчу перспективу, зокрема передбачивши кадрову модернізацію, досягнення вікового балансу, підтримку талановитої молоді, прозорість і відкритість своєї діяльності, передусім з використанням інтернет-сайтів. При цьому важливо значно активізувати участь Академії, її підвідомчих установ у міжнародних наукових та освітніх проектах і програмах співпраці й обміну досвідом. Необхідно системно й повно відобразити на сайті Академії українською та англійською мовами тематику фундаментальних і прикладних наукових досліджень, їхніх виконавців, анотації завершених і рекомендованих до впровадження науково-дослідних робіт, переліки й анотації основних публікацій.

Друге. НАПН має бути активним учасником у розробленні й доопрацюванні законів України „Про вищу освіту”, „Про освіту”, „Про професійну освіту”, „Про освіту дорослих”, „Про наукову і науково-технічну діяльність” та інших нормативно-правових актів. Важливо забезпечити, щоб ці процеси здійснювалися на основі міжнародної і розробленого вченими Академії проекту національної стандартних класифікацій освіти.

Третє. Зусилля вчених Академії будуть спрямовані на забезпечення реалізації динамічно змінюваних стандартів освіти всіх рівнів на основі компетентнісного підходу та їх програмно-методичного забезпечення. І ми готові тут бути найпершими помічниками Міністерства освіти і науки України.

Четверте. Академія готова внести пропозиції щодо поширення інструмента зовнішнього незалежного оцінювання на всіх випускників спочатку старшої, а потім і основної школи. Це дасть можливість знати реальну якість загальної середньої освіти в Україні. Пілотні напрацювання Академії дають підстави вважати доцільним запровадження тесту загальної навчальної компетентності.

П'яте. У вчених Академії є необхідний теоретичний і методичний потенціал для розширення можливостей її наукових установ у здійсненні експериментальної інноваційної діяльності, особливо на рівнях дошкільної, початкової, базової і повної загальної середньої та спеціальної освіти. Насамперед це стосується надання їй більших прав у підготовці, експериментальній перевірці та практичній апробації шкільних підручників, особливо для профільного навчання у старшій загальноосвітній школі.

Загалом експериментальна¹ та експертна роль Академії в освітянських справах може і має бути суттєво підвищена, діяльність розширена. ►

¹ Див. вріз на С. 138

в члени Академії здійснюється не заради почесного посідання, а для повсякденної напруженої і потужної психолого-педагогічної праці. Авторитет академіка і члена-кореспондента потрібно підтверджувати реальними справами, результатами, власним прикладом у створенні наукової атмосфери. Саме завдяки активній діяльності вчених Академія має перейти до стійкого динамічного розвитку.

Шосте, це – **індексація ефективності вчених**. Така індексація – єдиний спосіб об'єктивно оцінити, з одного боку, інтегрованість ученого в міжнародне наукове середовище, а з іншого – його реальну продуктивність. Актуальна компетентність ученого значною мірою має визначатися за параметрами індексів цитування і реферування його праць.

Сьоме, це – **ініціатива розвитку**. Підвідомчим установам, відділенням, Академії в цілому слід розробити власні інституційні плани, а для відповідних ланок освіти запропонувати галузеві програми стратегічного розвитку. Наприклад, Інститут вищої освіти, відділення вищої освіти могли б за прикладом Британії, Південної Кореї та на підставі дослідницьких напрацювань запропонувати для розгляду Загальних зборів НАПН України, а потім і профільного міністерства та Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Національну стратегію розвитку вищої освіти, скажімо, до 2020 р.

Шосте. НАПН України за прецедентом міжвідомчої координації тем дисертаційних досліджень у галузі педагогічних і психологічних наук в Україні та з метою вдосконалення механізму управління наукою в країні та в разі запровадження відповідних грантових моделей державного фінансування могла б розподіляти кошти на конкурсних засадах на основі проектного підходу для дослідження проблем освіти, педагогіки та психології.

Сьоме. З метою посилення взаємодії та об'єднання зусиль важливо переглянути й уточнити Програму спільної діяльності Міністерства освіти і науки та Академії, а також було б доцільним розробити й ухвалити аналогічну програму з профільним Комітетом Парламенту у частині оновлення освітянського законодавства, обґрунтування модернізації державної політики у сфері освіти.

Василий Кремень

От инерционного к инновационному образованию: контекст модернизации НАПН Украины

В статье идет речь об основном задании образования и сопровождающей его образовательной науки – глубоко осознать существенные характеристики современных процессов развития и на этой основе предлагать соответствующие образовательные среды и стратегии по формированию инновационного человека. Именно на всестороннее и эффективное методологическое и научное обеспечение развития инновационного образования и переориентирует свою деятельность Академия.

Обосновано целесообразность действующей Программы совместной деятельности Министерства образования и науки и Академии и разработки аналогичной программы с профильным Комитетом Парламента.

Акцентировано внимание на тех решениях, которые должна принять Академия в обстоятельствах ускоренных изменений, которые будут положены в основу ее системных преобразований.

Ключевые слова: задание образования и образовательной науки, инновационное образование, методология развития инновационного образования, стратегии формирования инновационного человека, решения и задания Академии.

Vasyl Kremen

From inertial to innovative education: context of modernizing NAPS, Ukraine

The question of the article is a basic mission of education and educational science that accompanies it: to realize deeply essential features of modern development processes, and to propose on this base respective educational environments and strategies to form an innovative person. It is a comprehensive and effective methodological and scientific provision of innovating education development on which the Academy will reorient its activity.

Feasibility is grounded for the proceeded Program of joint activity of the Ministry of Science and Education with the Academy, and for elaboration of analogous program with Parliament Profile Committee.

Attention is focused on decisions the Academy ought to accept in circumstances of accelerated changes that will be put in as a basis of its system reformation.

Key words: mission of education and educational science, innovative education, methodology of innovative education provision, strategies to form an innovative person, decisions and tasks of the Academy.